

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Indaja vsek dan zaseba na
dejji in praznikov.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

Uredniški in upravnički pre-
stori: 2657 So. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

LETTO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00.

Entered as second-class matter January 22, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., pondeljek, 11. avgusta (August 11) 1919 Subscription \$4.00

Yearly.

STEV.—NUMBER 188.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

JUGOSLAVIJA JE ŠE VEDNO BREZ VLADE.

Davidovič je dobil nalog, da sestavi novo ministro, pa menda ne gre. Zdaj se pogaja s Pašičem za koalicijo starih in mladih srbskih radikalcev.

Belgrad, 9. avg. — Vladna krije se ni končana. Ljuba Davidovič, prejšnji minister verstre in voditelj mladoradikalne stranke je poverjen, da sestavi novo vlado —

Davidovič je danes izjavil, da bo skušal dosegci sporazum z Nihi Pašičem, voditeljem staroradikalne stranke in bivšim ministrom predsednikom, tako da bo novo ministrstvo sestavljeno iz teh strank, starih in mladih radikalcev.

(V tem poročilu je pomota. Ljuba Davidovič je bil finančni minister v Proticem ministru. Ako pridejo Pašičevi pristaši v nov kabinet, zdaj se ne bo vladu prav nič spremenila. Opred.)

BLOKADA RUSIJE SE POČASI TRGA.

AMERIKA POSILJA ŽIVILA V PETROGRAD.

Trgovski stiki z Nemčijo in Poljsko so prepričali entanto, da je nadaljnja blokada brez koristi.

Washington, D. C. — Zadnji dogodki v Evropi so skrūšili "železen obrod" blokade, ki je držal sovjetsko Rusijo skoraj eno leto odrezano od vsega zunanjega sveta. Zavezniški se niso razgledali oficijelno, da je blokada Rusije končana, ali medtem je blokada le se na papirju. Čim je Nemčija podpisala in ratificirala mir, je stopila v trgovsko zvezo z sovjetsko Rusijo, česar zavezniški naravo ne morejo začrpaniti. Zadnje čase je tudi prišla vest, ki seveda ni še "potrjena" ali "oficijelno priznana," vendar pa je verjetno, da je Poljska sklenila trgovsko zvezo z vladom v Moskvi. Na Finsku se tudi oglašajo glasovi za mir, kajti prijateljsko razmerje z Rusijo pomeni uvoz blaga, ki ga ima Rusija v izobilu, dočim ga krvavo manjka na Finsku.

To je prepričalo zavezniške, da je njihova blokada brez koristi in celo škodljiva. Kajti lahko postane bumerang in udari njih po nosu. Zavezniški vidijo, da bo Nemčija osvojila vso trgovino, če bodo oni zaprli pota sebi v Rusijo. Na drugi strani ni več upanja, da bi Kolčak kdaj okupiral Moskvo.

Tako se je zgodilo, da je blokada "neoficijelno" raztrgana in Amerika je pričela posiljati prvo blago v Petrograd. V New Yorku sta bila minuti teden naložena dva parnika z živili in drugimi potrebnimi, kajti odploveta — skozi žnista — v Petrograd. Blago, ki ga vozita, je naročila Zveza ruskih kooperativnih društev in razdeljeno bo s sodelovanjem sovjetske vlade. Obenem pojde v Rusijo trgovska komisija, katero je "neoficijelno" poslala ameriška vlad.

POŠTNA ZVEZA Z LITVINIJO ODPRTA.

Chicago, Ill. — Poštno ravateljstvo poroča, da je poštna zveza za navadna in priporočena pisma ter posiljalne, odprta za Litvinijo in Letako.

Paketna pošta za te dežele še ni odprta.

TRDI PREMOG NE BO PRIMAKOVAL.

New York, N. Y. — Nedvno so priporočali, da naj si vsakdo načrti trdi premog, ker ga pozimi ne bo dobiti tudi za denar. Zdaj poročajo iz biroja za trdi premog, da premog ne bo primakoval, če bodo imeli v rudnikih dosti delovnih moči in če ne bodo sneženi viharji omejevali prevažanje trdega premoga.

Dalje poročajo, da se letos številno rudarjev v distriktu trdega premoga znašalo, da je manj rudarjev, kot jih je bilo v letu 1918.

VREME.

Chicago in okolica: Jasno, lahki južnovzhodni veteri. Solinčni

zahod 5-54 s. m., zahod 7-56 p. m.

JOŽEF JE REGENT; VESLJE MONARKISTOV.

OBSEDNO STANJE V BUDAPESTI.

Rumunija se roga zaveznikom; na Ogrskem bodo glasovali o monarhiji; progno socialistov.

Dunaj, 10. avg. — Iz Budapešte poročajo, da je nova vlada proklamirala nadvodo Jožeta regentom Ogrske do ustavodajne skupščine. Regent je nato proglosil obsedno stanje. Poveljnik rumunskih čet je vsled grozeli pogromov proti židom razglasil, da bo vsakdo ustreljen, kdo se dotakne židov. Poročevalcev dunajškega "Tagietblatta" javlja, da so v petek neznani letalični metali z ero-planov letake na ulice v Budapešti, ki so pozdravljali novega vladarja "kralja Jožefa". Letaki pozivajo ljudstvo, da naj pri volitvah glasuje za monarhijo in prekujejo, da bo monarhija vpostavljena z veliko večino glasov.

Pariz, 10. avg. — Načelnik rumunske delegacije Nikolaj Misu je včeraj protestiral proti protivemu stavščini Amerike in Anglije zradi okupacije Budapešte. Misu je dejal: "Ne moremo razumeti, zakaj bi ravno Američani kritizirali Rumunce zaradi tega, ker so povzeli boljševike na Ogrskem. Naša zavest je, da smo storili vsemu svetu veliko uslužbo, kar smo na Ogrskem ustanovili reprezentativno vladu. Budapešto smo okupirali v samoobrambi. Ogrska nas je napadla in boljševiki so nas hotele poplaviti od dveh strani. Drugi zavezniški čete nam niso hotele pomagati in braniti smo se moralni sami. Budapešto in Ogrska bomo izpraznili tedaj, kadar bodo Budžari popolnoma razorezani in neškodljivi. Mi smo z mirovno konferenco, toda pogodbe z Avstrijo ne bomo podpisali zaradi določbe o pravicah narodnostnih manjšin."

Dalje je reklo Misu, da so centralne države lani vzele Rumuniji 2000 lokomotiv in zato se morajo zdaj naplačati na Ogrskem.

Budapest, 9. avg. — Začasna vlada z nadvojvodjo Jožefom na čelu je danes apelirala na Clemenceauja, da naj mirovna konferenca pripozna novo vladu Ogrske.

Jožef obljubuje, da se bodo vršile volitve čim prej mogoče. Zavezniška misija v Budapešti, ki je konferirala z novimi vladarji, je ponovno zavzetna, da bo Nemčija osvojila vso trgovino, če bodo poročila Clemenceauja, da je nova ogrska vlada v redu in priporoča, da zavezniški takoj stopijo z njo mirovna pogajanja.

Berlin, 10. avg. — Med nemškimi monarhisti je zavladalo divje veselje, ko so izvedeli, da je entito pomogla sorodniku avstrijskega ekscesarja do vladne na Ogrskem. Naenkrat je oglejeno upanje, da bo nemški monarhisti v Avstriji in Nemčiji. Z Dunajem poročajo, da so avstrijski monarhisti predvsem klerikali — pričeli z agitacijo, da pride Kari nazaj.

Socialistično časopisje v Nemčiji, Avstriji in Čehoslovakijski silno napada zavezniške, ki podpirajo monarhistično protirevolucijo. Nemški večinski socialisti izjavljajo, da so komunisti zakrivili reakcijo na Ogrskem, medtem ko radikalni socialisti zaključujejo, da so se zavezniški imperialisti zvezali z haburško dinastijo in avstro-ogrskimi aristokrati proti vsem socialističnim vladam. Iz nasilijih poroči iz Švicerije, so se ogrski monarhisti pripravljali že dalj časa na coup d'état; združili so se z Rumuncem in jih vabil, da naj okupirajo Budapešto in uničijo redno armado. Peidleva socialistična vlada je bila prisiljena odstopiti in nato so bili člani vlade arfirani. Vse socialistično časopisje je zatrsto.

Novi ogrski ministri so malone vni privrženci starega režima. Trenutno, minister za znunjanje stavri, je bil med vojno vojaški ataše na Bolgarskem. Profesor Jakob (Nadaljevanje na 4. str. 1. kol.)

NOVA STAVKA SE PRAVLJA V NEMČIJI.

CASOPISJE V TOKU PREHALO IZHAJAJATI VSLED STAVKE.

Spartakovci organizirajo generalni štrajk; 50 ubitih v živelnih ingredihtih.

Berlin, 10. avg. — Vlada nazařenja, da je odkrila zelo razširjeno tajno stavkovno gibanje, ki stremi se tem, da izbruhne generalna stavka na železnicah in v vseh večjih industrijskih okrog 1. septembra. Spartakovci so na čelu tega gibanja. Vlada grozi, da bo s silo zatrnil grozeli štrajk.

Berlin, 10. avg. — Včeraj so bili v Chemnitzu, 38 milj južno-vestno od Dresdena (Draždani) na Saksonskem veliki izgredi, v katerih je bilo ubitih 50 oseb.

Pravljenci, ki so nastali, ki je zmanjkal življenje v mestu. Spartakovski agitatorji so takoj organizirali demonstracije in demonstrantje so napadli kolodvor, kjer so upali načrti skrito zalogo hrane. Vojaške čete, ki so stražile kolodvor, so bile razprtene in razorezane. Izgredniki so nato pobili vojaške konje in si razdelili konjko meso. Nato so demonstrantje napadli mestno zapore in izpustili vse komunistov. Saksonška vlada je poslala nove čete v Chemnitz in batil se je po novem.

Tokijo, Japonska, 8. avg. — Vladi stavke tiskarjev so tukaj prenehali izhajati vsi časopisi. Tiskarji zahtevajo povraćanje plačet, toda lastniki listov so odbili zahtev. Na Japonskem je v teku nekaj štrajkov in mnogo vladnih podjetij je pričetih. Dosed je bilo nemir.

Ernest. H. Haeckel.

SVETOVNO ZNAN DUŠEVNI VELIKAN.

Veliki nemški učenjak, zagovornik evolucijske teorije, je umrl.

Jena, Nemčija, 9. avg. — Profesor Ernst Heinrich Haeckel, svetovnoznan učenjak in za Darwinom največji eksponent razvojne teorije, je danes tukaj umrl v 85. letu svoje starosti.

Med vojno je bilo malo silnati o Haecklu. Kljub temu je pa delal na svojem polju, kakor da se nizmuni za strašno katastrofo, ki je zadeval vse svet. Znano je toliko, da je bil nasprotnik militaristov in leta 1916 je podpisal okrožnico, ki je vsebovala zahtevo, da mora tedanjem nemški kancelar Bethmann-Holweg odstopiti. Lani je tudi obsođil v nekem spisu "sleparski idealizem nemškega ljudstva". Med vojno je izdal knjigo "Bog in neumrjočnost duše", ki je izvzela veliko kritiko med njegovimi nasprotniki.

(Več o tem možu, ki si je pridobil neprecenljive zasluge za napredok moderne vede, spregovorno jutri. Op. ured.)

PODSTRENE ODREDBE ZA AVTOMOBILSKE VOZNIKE.

Albany, N. Y. — Komisija za javno službo zahteva, da se postre določbe za avtomobilske vozniške. Komisija priporoča, da se dovoli voditi avtomobil osebam, ki so spoinile osemnajsto leto. Komisija ima za svoj predlog zelo tehten vzrok. Pred kratkim sta se zgodili dve nesreči, pri katerih je sedem oseb bilo ubitih. Oblasti so dograle, da sta avtomobile vodila dečka, stara po štirinajst let.

Memori na Irskem.

Dublin, Irsko. — Partija trideveterih moč je v petek napadla političko barako v Moiu, East Clare, s puškami in revolverji.

Boj je trajal eno uro in dva na-

TAJNIK DELAVSKEGA DEPARTAMENTA WILSON JE ZA PODRŽAVLJENJE ZELENIC.

Washington, D. C. — William B. Wilson, tajnik delavskega departamenta je edini član vlade, ki se je doslej izjavil za podržavljanje po Plumbovem načrtu. Wilson je dejal, da načrt obeta dobitek za ljudstvo in železničarje in velik napredek za Ameriko.

DELAVSKO GIBANJE PO ZDR. DRŽAVAH.

PRAZNOVANJE DELAVSKEGA PRAZNIKA V FRONTEMACU.

Krožniki, ki kateri so jedle stavkokazios, so ostali v pomivalniku.

Frontmac, Kans. — Priprave za praznovanje delavskega praznika, ki letos pada na 1. septembra, so v teku in obljubujejo, da bo strokovno organizirano delavstvo na izreden način proslavilo Delavski praznik. Odbori so na delu in preskrbeli bodo vsakovratno zavaro.

Pohod po mestu prične točno ob desetih dopoldne. Na shodu so govoril John H. Walker, ki je poznamenil delavsko voditelj, križem Združenih držav. Pripravljen je bolj ostre postave, da bo mogoče vladu kontrollirati živila. Profitarji naj se kušnijo bolj strogo, kar se lahko zgodi s poostrenjem kazni v kazenskem zakoniku proti profitarstvu. Za blago, ki pride v blagove, naj se dolodi čas, da kaževega so labko v njih, ko poteka pravljeno.

Pripravljen je karneval na ulici, letalec se bo dvignil z letalom v zrak in se spustil iz njega na tia z aparatom podobnem dežniku. Poleg tega pripravljen je vsakovrstne druge predstave, ki bodo zabavljale ljudi. Preskrbljeno je tudi za dve godbi, da bo plesačinja mazina imela tudi svojo zabavo.

San Francisco, Cal. — Pri telefonski družbi so zahtevali uradniki, da stenografske in druge uradnice pomijejo krožnike, iz katerih so jedle stavkokazios, ki so zavale mesta telefonist. Dekle so dejale superintendentu, da ne bodo pomivali krožnikov, po brali so svoje reči in zapustili postopek. Zunaj jih je ljudstvo sprejelo z velikim navdušenjem in računom.

Ko so dekleta zapustile postopek, so ogibaljščne deske izgredile kot bodična drevesca, na katerih miglja na tisoče inčič. Na stotine štrajkarjev je zapustilo slušala, da so visejeli dolni in ne kijkah.

Pittsburgh, Pa. — Pred tremi leti so unijki rudarji priceli z organizatorično kampanjo v Alleghenjski dolini. Povsod so imeli uspeh, le pri McFetridge Brothers kompaniji niso mogli doseči nicesar, ker je družba izjavila, da pod nobenim pogojem ne prizna delavščine. Zunaj jih je ljudstvo sprejelo z velikim navdušenjem in računom.

Ko so v letu 1914 opremili in postavili v službo veliki nemški ladji "Imperator" in "Vaterland," ki merita na dolžino po devetdeset četrtih in pol, so zavrnili delavščino v panamskem prekopu, ker so mislili, da bodo dosti velike za največje ladje, če bodo tisoč čevljev dolgi.

Ko so v letu 1914 opremili in postavili v službo veliki nemški ladji "Massachusetts" in "Iowa," ki merita na dolžino po devetdeset četrtih in pol, so zavrnili delavščino v panamskem prekopu, ker so mislili, da bo dobro dočakal ladje, ki bodo na dolžino merile nad tisoč čevljev. Mornariški delavščini je oddal delja za bojni ladji "Massachusetts" in "Iowa," ki merita na dolžino po devetdeset četrtih in pol, so zavrnili delavščino v panamskem prekopu, ker so mislili, da bo dočakal ladje, ki bodo na dolžino merile nad tisoč čevljev. Mornariš

PROSVETA

GLASILLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašov po dogovoru. Rokopisi so ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri meseca; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri meseca, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

ST

Datum v oklepanju n. pr. (Julija 30-19) poleg valge imena in naslova posamezne, da vam je s tem dovoljen potisk naročnine. Posentite jo pravzapravno, da se vam ne ustavi list.

SLADKOR IN PROFITARSTVO.

V zadnjem času se je pričel dražiti tudi sladkor, da siravno strokovnjaki izjavljajo, da ni vzrokov za podražitev sladkorja in da navajajo cene le posamezni profitarji.

Dokler je trajala vojna smo imeli ekvalizacijski odbor za sladkor, vladno napravo, katere naloge je bila, da razdeli sladkor in mu določi ceno. V vsakem mestu so bili odbori, podrejeni živilski upravi, ki so gledali na to, da se sladkor in drugi produkti prodajajo po prilici ceni in da profitarji ne morejo navajati cen.

Če bi na pr. v vojnem času uravnavali cene sladkorja po znanem tržnem zakonu o prihodu in po zahtevi blaga na trgu, tedaj bi bil imel sladkor tako izredno visoko ceno, da bi postal prava delikatesa in bi morali siromašnejši sloji piti kavo in čaj brez sladkorja.

O izvozu izčiščenega sladkorja v tujezemstvo je podala narodna mestna banka v New Yorku prav zanimive podatke, ki dokazujojo, da bi imel sladkor izredno visoko ceno, če ne bi bil pod vladno kontrolo.

V petih letih, ki so minila z dnem 30. junija 1919, je bilo izvoženega sladkorja 5,000,000,000 funtov, medtem ko smo preje v petdesetih letih izvozili le 2,000,000,000 funtov. Sladkor, ki je bil izvožen v vojnem času je bil vreden \$29,000,000, v predvojnem času pa le \$120,000,000. V petih letih je bilo eksportiranega dvakrat toliko sladkorja, kot v predvojnem času v petdesetih letih. Kljub temu dejstvu ni imel sladkor izredno visoke cene.

Prišlo je premirje in veliki dnevnik so pričeli opozarjati v člankih, da je sedaj živežna kontrola nepotrebna in da se naj cene uravnavajo po tržnem zakonu, ker se bodo znižale. Pametni ljudje so sicer povdrali, da je živežna kontrola potrebna, dokler ne nastanejo normalne razmere. Profitarji bodo izrabili priliko in pričeli bodo navijati cene. Veliki dnevnik se niso ozirali na svareči glas teh ljudi in so venomer tiščali, da je denar za živežno kontrolo vržen v vodo, da je treba zdaj hraniti, ker se je preveč potrošilo v vojni. Živežne odbore v mestih so pričeli razpuščati in kontrola nad profitarji je odjenjala. Res je ostal še ekvalizacijski odbor za sladkor, ali odbor sam je brez pomoči in ne more kontrolirati cen. Med trgovci se je nastanila misel, da lahko zdaj, ko je že bila mirovna pogodba po komisarjih v Versaillesu podpisana, prodajajo blago po ceni, ki jo sami določijo. In zgodilo se je, kar so pametni ljudje rekli, da pride zanesljivo, če se popusti od živežne kontrole, dokler ne postane položaj normalen.

Pričeli so navijati cene živilom in ker igra sladkor zelo važno vlogo pri ljudski prehranitvi, so pričeli nagnjati cene tudi sladkorju, tako da so morale gospodinje v izrednih slučajih plačati funt sladkorja po šestnajst centov.

Ce imamo danes profitarje, ki navajajo cene, zadene velik del krivde velike dnevnik, ki vedno vstopajo za privatne interese in nikdar za ljudske, ker so venomer priporočali, da se naj odpravi živežna kontrola, o cehah naj pa odločuje tržni zakon.

Zdaj ti veliki dnevnik grme proti draginji in profitarjem, kar se jim prav slabo poda, ker so bili in so še danes zagovorniki sistema, ki mora roditi profitarstvo.

Izra kulic. — V nekem milwauškem hotelu so brezskrbno sedeli trije slovenski duhovni in se pogovarjali v slovenščini o klerikalnih načrtih, ki jih misljijo izvesti v Ameriki. Prepričani so bili, da jih nihče ne razume, kajti poleg njih je sedel gost zagorelega obraza, o katerem so sodili, da je preje vse nekaj drugega kot Slovenec. Govorili so odprt, kajti bili so med sabo? In tako je eden teh duhovnih dejal. "Vse pojde gladko, lahko bomo zatrli napredno gibanje med Slovenci v Ameriki, a en zadržek je tukaj, ki ga ne bo tako lahko premagati. Ta zadržek je "Slovenska narodna podpora jednota". Te ne bomo razbili, ker je preveč dobro organizirana."

Tako so se sukali pogovori o razbijanju naprednih slovenskih organizacij v Ameriki, le o sredstvih so molčali, s katerimi se nanje navale.

Zdaj so tudi ta sredstva jasna, kako se misljijo navaliti na napredne Slovence.

Pater snuje svojo tiskarno v Chicagu, v kateri bo izdajal svoj "Sifkartaški" dnevnik, v New Yorku se pa snuje

njegova "Sifkartaška" agentura. Tako se bo spolnila želja, ki so jo klerikalci že zdavnaj gojili, da spremijo slovenskega izseljenika od rodne grude v Ameriko in zopet iz Amerike nazaj v stari kraj, kjer ga izroče tam zopet klerikalcem, da pride domov tako reven na duhu, kot je šel od doma.

Prička ustanovitev klerikalnega "Sifkartaškega" dnevnika v Chicagu in "Sifkartaške" agencije v New Yorku je ugodna, kajti srbski dinar je na potovanju in se rad tam ustavi, kjer je monarhistično gnezdo, ki vodi agitacijo za ustanovitev monarchije.

Napredni Slovenci se ne boje monarhistično-klerikalnih priprav, s katerimi mislijo zopet omračiti duh slovenskih izseljenikov. Balci se jih niso, dokler so bili še majhni v številu, še toliko manj se jih boje danes, ko se je napredna armada Slovencev razvila v krepko in čvrsto četo.

DOPISI.

La Salle, Ill. — V tukajšnji okolici vlada velika vročina in čuti se že pomankanje dežja. V La Salleu je mestni odbor prepovedal celo zalivati vrtove, ker se bojijo, da bi ne zmanjkalo pitne vode. V nekem pismu iz Colorado sem čital pred par dnevi, da je tako toliko dežja, da je voda poplavila polje ter uničila precej poljarkih pripeljek. Zakaj vremenski bogovi ne razdelijo dež enakomerno po vseh naselbinah in tako bi bili v vsi zadovoljni. Saj tudi tukaj nismo sami rdečkarji ali pa boljševiki, kakor nas nekateri imenujejo. Posebno eden se zelo zaletava v nas, kateremu pa svetujem, da naj prej premisli besede, katere iznisti sicer se mu zna pripetiti kaj neprjetnega. Ta človek je že takoj začrnil avstrijko, da se je nekoč menda izrazil, da bi bilo najbolje, da bi vse Slovence prizvezali k drevesu ter jih pretepali, ker so bili tako predzni, da so delovali, da sta bla oba cesarja v pokoj in da se bo vbogo ljudstvo opomoglo k novemu življenju in da bo potencialno svobodno. On je še tako predzren, da je rekel, da bi bilo več boljše pod staro Avstrijo, katero je vrag pocitral za 600 let prepozno, kakor pa pod svobodno Jugoslavijo. On še vedno upa, da bo Korešek še splezal nazaj na stolček. Toda pustimo mu veselje, saj njegove želje se mi ne bodo nikdar uresničile.

Razumno, da je sedaj v mladi Jugoslaviji žalostno, kakor je sploh v Evropi, dokler si ne urede življenja. Saj je po vsem svetu sedaj hudo in ljudje morajo trpeti ponemanj. Obenem opozarjam na to pismo rojake, kateri namernavajo iti v staro domovino. Kajti, kakor se razvidi, je že vsakomur žal, da je ed.

Clanica dr. "Triglav" št. 2. S. N. P. J.

MESTO PROTI POVIŠANI VOZNINI.

VLOŽENA BO OTOČERA ZA SODNIJSKO PREPOVED RADI PRELOMA POGODE.

Cestna težavnica so vredna le \$75,000,000.

Chicago, Ill. — Bushy, ravatelj cestnoželezniške družbe, je izdal izjavo, naj imajo pasazirji pripravljene ceste, ko stopi povisana voznina v veljavno, mestni pravnik in župan svetovalec v pravnih zadehah, je podal izjavo, da mesto podvzame legalne korake proti nepostavno povisani voznini.

Mesto najprvo vloži prošnjo za sodnijsko prepoved, ki naj cestnoželezniški družbi prepove pobrati povisano voznino. Dalje bo mesto zahtevalo, da sodišče proglaša, da je družba preloma pogodb med mestom in družbo, sklenjeno v letu 1907.

Če sodišče izjavi, da je družba preloma sklenjeno pogodbo, tedaj bo imelo mesto moč, da preuzeče cestne železnice, ki niso po izjavi strokovnjakov več vredne kot pet in sedemdeset milijonov dolarjev. Družba seveda trdi, da so cestne železnice vredne sto sedem in petdeset milijonov dolarjev, strokovnjaki pa pravijo, da so vsi milijoni nad pet in sedemdesetim navadna voda. Delničarji niso vložili rdečega centa za zvodeneni kapital v podjetje, torej tudi nimajo pravice zahtevati, da so odločovanji za nekaj, za kar niso plačali cent.

Če sodišče izjavi, da je družba preloma sklenjeno pogodbo, tedaj bo imelo mesto moč, da preuzeče cestne železnice, ki niso po izjavi strokovnjakov več vredne kot pet in sedemdeset milijonov dolarjev. Finančniki pravijo, da se omenjeno ceno ne znaša drugim produktom, ker so premoščene cene v temi zvezi skoraj z vsemi drugimi produkti. Po načrtu za centralizacijo premogov, da trga bodo vse proizvodi dobili plačan premag po ceni, ki je tvorivo produktivni troški in dolžen dobitek.

Vladni uradniki izjavljajo, da bodo Združene države kmalu prejel povabilo, da se pridružijo drugim vladam pri mednarodni akciji proti profitarjem.

Po tem načrtu se ima ustanoviti mednarodna posredovalnica, ki bo kupovala in prodajala živila in tako kontrolirala cene na svetovnem trgu. Če se izvede ta načrt, ne bodo mogli profitarji kupiti živil v eni deželi po nizki ceni in jih prodajati v drugi po izredno viških cenah.

Uradniki pravijo, da bo takšna akcija izjednačila cene po vsem svetu.

Nemčija podpira ruske boljševike?

Pariz. — Havasova agentura je prejela telegram iz Varšave, ki se glasi, da Nemčija pošilja orodje in strelivo v Sovjetsko Rusijo. Brzojščak pravi dalje, da namestijo Nemci v pokrajinh, ki zdaj spadajo pod Poljsko, poslati vse letosnjake kmetske pripombe v Nemčijo.

May garazi in v Browndale na "Main St." drugi bo pa vozil iz Vandling, kateri se bo ustanavljal na "Cross St." ter v Browndale, na "Main St." Iz Forest City zadevo vozil ob enajsti ur dopoldne iz Vandling, Pa. pri ob 12. opoldan, da bo vsak uro en avtomobil na določeni postaji. Oba avtomobila bodo vozila udeležence te izleta in piknika brezplačno.

Za plesališčno mladino bo skrbel tamburaški zbor iz Forest City. Za rasovrštno hindilino pijačo in dober prigrizek bo skrbel veseljeni odbor.

Bojaki, na ta dan vse na plani, vse ste vzbujeni, da se udeležite te prireditve. Mlačnost nima mesta, kajti deluje se za svobodo našega naroda. Na ta dan se bo videlo, kdo je za osvoboditev slovenskega naroda iz sušenjakih verig enkrat za vedno.

Josip Pavlek.

LISTVICA URHODNOSTVA.

J. F. B. Los Angeles, Cal. — Obrnite se na "Slovenie Publishing Co." 82 Cortland Str. New York City, N. Y. ali pa na V. J. Kubelka, 530 W. 145th Str., New York City, N. Y.

Anglička stvarica je sprojekta za domovni delovnik na rudarje.

London. — Njija sbornica je v soboto sprejela zakon za sedemurni delovnik na rudarje.

Tramvajska stavka v Liverpoolu je končana.

ZIVILNA KONTROLA ZA ODPRAVO DRAGINJE.

BREZ ŽIVELJNE KONTROLE JE SKORAJ NE MOGOČE NA STOPITI PROTIPRATARJEM.

Mogoča bo potrebna mednarodna akcija proti profitarjem.

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da vlada najbrž uvede tako živežno kontrolo, kot smo jo imeli v vojnem času. V ta namen bo justični tajnik imenoval podkomitej, ki se bo podelil s temi problemi.

Objavljo bo produžljive troški živilskega potrebnika.

Centraliziralo bo trg za premog in mu določil ceno.

Trgovci in proizvajalci si bodo moralni nabaviti oblastvena dovoljenja.

Znižanje denarja, ki je zdaj v cirkulaciji.

Znižanje cene za piščenico, ki zdaj stane bušelj \$2.26.

Znižanje cene za piščenico pripovedajo radi tega, ker visoka piščenica cena draži tudi druge potrebnike. Če se zniža cena piščenici, bo vlada imela izgubo, ki je misljivo kritična.

Če se zniža cena piščenice, finančniki pravijo, da se omenjeno ceno znaša drugim produktom, ker so premoščene cene v temi zvezi skoraj z vsemi drugimi produkti. Po načrtu za centralizacijo premogov, da trga bodo vse proizvodi dobili plačan premag po ceni, ki je tvorivo produktivni troški in dolžen dobitek.

Vladni uradniki izjavljajo, da se pridružijo vseh držav kmalu prejel povabilo, da se pridružijo drugim vladam pri mednarodni akciji proti profitarjem.

Po tem načrtu se ima ustanoviti mednarodna posredovalnica, ki bo kupovala in prodajala živila in tako kontrolirala cene na svetovnem trgu. Če se izvede ta načrt, ne bodo mogli profitarji kupiti živil v eni deželi po nizki ceni in jih prodajati v drugi po izredno viških cenah.

Uradniki pravijo, da bo takšna akcija izjednačila cene po vsem svetu.

Forest City, Pa. — Svetovni požar, kateri je divjal skoro pet let, je ponehal in črnozolita monarhija, katera ga je zanetila, je sama postala žrtev tega požara. Razpadla je na drobne kose. Na razvalinah te monarhije se pa ustanavljajo nove svobodne države, v katerih bo ljudstvo imelo, kar je tekaj veliko siabšč živeti kot je pa tam. Kajti tekaj se komaj za siso kaj deži pa je to tako silno drago, da ui za misiliti. V vojnem času se pa splošno ni nič dobilo. Ako bi doma na ponu nenesč ne pridelali, ne vem, kako bi se preživel. Tako smo vse doma nekoliko imeli življenja, katerega pa tudi brez skrbni nismo mogli imeti, ker so hoteli vse poveriti. Odmerili in odtehtali so za vsakega posameznega, koliko lahko povržije v enem dnevu ali tednu. Nikdar nismo mislili, da bo dočakali tako slabih časov po nesmeti mi stari.

Našek je divjal skoro umazani načrti raznih imperijalistov in monarhistov je sveta dolžnost vsega Slovencev in Jugoslovancev, da se bori proti krivčnim griču, iz katerega je prav le razgled na vse strani.

Na veseljci prostor bodeta vozila dva tovorna avtomobila; eden bo vozil iz Forest City

Inozemstvo.

S MEDNARODNE SOCIALISTIČNE KONFERENČE V LUCERNU.

Lucern, Švica. — Mednarodna socialistična konferenca v Lucernu je bila slavo obiskana. Anglijo sta zastopala Henderson in Buxton, Francijo Renaudel in Longuet, Nemčijo Molkenbuhr in Wells in Belgijo Vandervelde. Švicarski in italijanski socialisti niso hoteli poslati delegatov; Američanov tudi ni bilo, dočim so bili delegatje iz Nemške Avstrije, Ogrske in Jugoslavije zadržani med potjo. Čehoslovaki pa je poslala Nemca.

Konferenca se je vrnila po diktivni mednarodnega socialističnega biroja v Bruslu in švicarski socialisti smatralo, da je bila zadnji dibilj drugi Internationale. Bernski kongres, ki se je vrnil v februarju in ki je bil pri tem sbor odkar je izbruhnila vojna, je bil takoreč brez uspeha. Sedanja konferenca se je tudi nista brez posebnih zaključkov. Majhna udeležba ni mogla storiti doči. Vandervelde je oživel predber bernskega kongresa glede na odgovornost za vojno in izrazil ostre debato z nemškimi delegatimi. Henderson je vodil razpravo proti boljševizmu, katerega nasprotnik je on. Predlagal je, da se izvoli komisija, ki naj odide v Rusijo preiskovati boljševizem, dasravno že postoji takšna komisija, katero je imenoval bernski kongres, toda dotične vlade ne dajo danon komisije potnih listov in komisija ni še danes videla Rusijo. Henderson je tudi dejal, da bi morale Internacionala najti pot za kompromisni program med ruskim komunizmom in pariskim kapitalizmom, če sploh hoče začeti s kakšnim rekonstruktivnim delom.

Delegatje so sprejeli rezolucijo za odpravo prisilne vojaške službe in da se Nemčija, Rusija, Avstrija in Ogrska takoj povabijo v ligo držav.

Anglija ima še miljon mož pod orlojem.

London. — Velika Britanija ima 675.000 mož pod orlojem, ki vzdržujejo oblast in prestiž države samo v tujini. Tukaj ni vstetih 300 mož, ki so na Lrskem in doma, kar pomeni, da ima Anglija vedno miljon mož v aktivni vojaški službi.

Britiška okupacijska armada ob Reni šteje 206.000 mož, medtem ko je na Francoskem in v Flandriji 214.000 mož, ki tvorijo rezervo prve armade.

V Italiji je 11.000 Angležev in tem številu je vstet tudi bataljon na Reki.

V okolici Črnega morja je 44.000 mož. Ena divizija je v Cariagu, 22.000 vojakov pa v Kavkazi, kjer stražijo bogate oljne velice.

V Egiptu in Palestini je 96.000 mož. V Egiptu je velika britiška garnizija, kajti tam je treba vedno paziti, da se ne razvije revolucija.

V Mezopotamiji je 21.000 mož, kjer se vedno ponavljajo nemirji Kurdi in Arabci.

V Indiji ima Anglija 62.000 mož. Izvezbanih je sicer več kot miljon Indijcev, ali odkar se je pojavilo rebelno gibanje v Indiji, se Anglija ne zanaka več na domačine in ukazala je demobilizacijo indijske enote.

V Sibiriji je 1600 Britov, v Arhangelsku in na obrežju Murmanska ter na Finskem in v Estoniji je pa bilo zadnje čase okrog 15.000 mož, ki se vračajo domov.

Vrhutega je 6000 mož v raznih podvrženih lukah, kot n. pr. v Gibraltarju, Hongkongu, Singapuru, na Bermudi in Malti.

Spopadi med Američani in Japoni v Sibiriji.

San Francisco. — Peggy Hull, američka poročevalka, ki se je vrnila iz Sibirije, pripoveduje, da so američki in japonski vojaki tankaj v neprestanih konfliktih med seboj. V enem slučaju so Japonec napadli ruske dekllice v cerkvi in Američani so jih moralni braniti. To je bilo v vasi Sposkoje. V drugem slučaju sta dva Japonec napadli dve ženski, ki sta bili po cesti in ju hoteli poslati in zoper so Američani, ki so bili v bližini, preprečili globo. Američani so bolj na straži proti japonskim zločinom, kakor pa proti boljševikom. Ruski kmetje

imajo še edino zaupanje v Američane in kadar Japonec pripravlja kakšen zločin, tedaj pritegnejo Rusi k Amerikancem za varstvo in pomoč. Japoneci se obnašajo v Sibiriji kot v premagani in osvojeni deželi, v kateri so oni gospodarji in v kateri smejo početi, kar hočejo.

Cez tisoč ameriških deserterjev v Franciji.

Pariz. — Več kot tisoč ameriških vojakov je samo v Parizu na "odpust brez dovoljenja," kar pomeni z drugimi besedami, da so desertevali iz armade; več sto drugih se pa potika po deželi, največ v bližini stare fronte. Tako je dejal neki ataše načelnika ameriške vojaške policije v Parizu. — Ako hočejo poloviti vse desertere, mora američka vojaška policija ostati še najmanj eno leto v Franciji. Večina deserterjev je obnovljena z avtomatičnimi revolverji in francoski žandarji se jih ne upajo loviti. Ker je na Francoskem velika draginja, ne morejo deserterji živeti poštano brez velikih vsot denarja; navadno pa so brez centa in vedenoma se privljujajo z beračenjem in tudi z romom. Regularni američki prizori "Roke kviško" so že nekaj nadavnega v Parizu. Dosti deserterjev je odido na kmetije, kjer delajo kot dinarji in nekateri so se oženili s kmeticami.

Bogata letina na Finskem.

Stockholm. — Iz Helsingforsa poročajo, da je letaščina letina na Finskem tako dobro obrodila, da bo dovolj kruha za ljudstvo do junija 1920. Manjka pa drugih stvari, posebno obleke. Finci so odprli živahnino trgovino z Nemčijo.

Stavka v Švici končana.

Curih. — Generalna stavka v Švici je bila končana v torku, ko je eksekutiva Delavske Zvezze sprejela rezolucijo, da se delave poklicke nazaj na delo.

Francija je kupila vse imetje ameriške armade za 400 milijonov.

Pariz. — Marcel Hutin piše v "Echo de Paris," da je francoska vlada kupila vse živila ameriške armade v Franciji in vse drugo opremo, kakor n. pr. pomoč, železniške tire, stroje in druge zgradbe in naprave, ki jih je zgradila Amerika v mnogih tabernikih. Cenpa cena znaša 400 milijonov dolarjev. Francija je ponudila 300 milijonov, ali dala se je pogovoriti, kajti vse material je po sedanjih tržnih cenah vreden 800 milijonov dolarjev. Amerika je dala stvari za polovitno ceno, ker noče imeti ogromnih stroškov s premikanjem in posljanjem blaga čez morje.

Mirovna konferenco bi šla rada na počitnice.

Pariz. — Vrhovni svet mirovne konference se posvetuje o možnosti počitnic, kakor hitro bodo podpisane pogodbe z Avstrijo, Bolgarsko in Ogrsko. Mirovno pogajanje s Turčijo se bo prielože še tedaj, ko se Združene države izjavijo, da li sprejmejo upravo Carigrada.

Belgija je ratificirala mirovno pogodbo.

Brusel. — Poslanska zbornica je zadnji petek soglasno odobrila mirovno pogodbo z Nemčijo.

Španija stopi v ligo držav.

Madrid. — Parlament je sklenil, da Španka stopi v ligo držav.

CESTNOŽELEZNISKA STAVKA V NEW YORKU.

New York, N. Y. — V Brooklynu je prišlo že drugi dan po prizorišči cestnoželezniški stavki do bojev. Tri osebe so obstrejene, sedem oseb pa tako pretepenih, da bodo najbrž umrle na zadobljenih poškodbah. Kompanija je šele drugi dan ob devetih zvečer ustavila obrat s stavkokazil.

Zupan se je trudil, da na skupni konferenci izraziva difference med uslužbenec in kompanijo, toda njegovo prizadevanje je bilo zastonj, ker je družba odlikovala. Zupan je dalje izjavil, da bo skušal s pomočjo zveznega sodišča dosegiti sporazum. Ali tudi to županovo prizadevanje bo zmanj, ker je indley M. Garrison, sodniški upravitelj za Brooklyn Rapid Transit kompanijo, izrekel, da ne prizna odbornikov strokovnega organizacije cestnoželezniških službencev.

Policiske postave so opremljene s puškami in streličom. Policija straži v močnih oddelkih vse strategična križišča.

NEMIRI RADI POVISANE VOZNINE.

Muskegan, Mich. — Delaveci so neprizakovano ustavili razgovor med mestnimi oblastmi in cestnoželezniško dražbo radi povisane voznine.

Ljudstvo je prekupljeno cestnoželezniške vozove in rasabilo še v njih. Na štirih miljah proge sredi mesta leže podrtne zdrobljeni voz. Po kratkem boju s policijo, je ljudstvo vdrllo v remizle in rasabilo še ved voz.

Ko so pričeli nemiri, so nekateri prominentni mestani iskal župana, da apelira na govornika za vojaško assistenco, toda župan niso našli.

Vljudi uradniki cestnoželezniške družbe se so poskrili, ker so se bali, da ne pridejo v roke razburjenemu ljudstvu.

Ljudstvo je vzrlo John T. Younga, podpredsednika Muskegan Traktion and Lighting kompanije v mestni zbornici. Tako so se slišali glasovi: "Vrzite ga ven!" Young je seveda bežel, kar so ga nešle noge, ker je spoznal, da je zaradi postal položaj zelo kritičen.

Mestni svet je pooblastil župana, da ustavi vse cestnoželezniški promet, da preneha nemiri. Daleje je mestni svet določil vozino na šest centov, ki stopi v veljavno šele po dvanaestih dneh. Družba ni imela dovoljenja za nadaljevanje cestnoželezniškega obraza, pa je vseeno s prvim avgustom povisila vozino na sedem centov.

Ta samovoljni nastop družbe je tako razkašil ljudstvo, da je prišlo do nemirov, ki so nastali v bližini mesta, ko je sprevodnik zahteval od pasadirev, da plačajo po sedem centov voznine.

Sedaj lahko naročite list "Prosveta" svojcem v staro domovino. List za staro kraj stane za celo leto \$7.00, za pol leta pa \$3.50.

CENA KRONAM VEDNO PADA.

Sedaj je mogoče pošiljati denar v staro domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraju zasedene po Italijanah pa v litah.

Sedanje cene so s poltnino vred:

100 kron	\$ 4.00	1.000 kron	\$ 38.50
200 kron	12.00	5.000 kron	180.00
500 kron	18.25	10.000 kron	370.00

Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda parniki so prepalojeni; tisoč ljudi žeka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potpri, da se razmre zboljšajo.

Za pojasnila pišite na:

FRANK SAKHER,
52 Cortlandt St., New York, N. Y.

PRODA SE

moderna, dobro stojeda trgovina močnih oblek, klobukov, čevljiv, i. t. d.

v Slovenskem Narodnem Domu, v La Salle, III.

Lepa prilika za podjetnega SLOVENCA.

Za vsa pojasnila in druge podrobnosti glede prodaje, obrnite se do lastnika

F. H. HOEFFERLE,
642 First Street, La Salle, III.

Dobra gospodinja vedno drži v svoji omariči go en zavoj dobrega čistila ka řeva. In to so razlogi zakaj bi moral tudi vi imeti en zavoj slavnega

LAXCARIN

to je najboljša zmes za zapršenje, skrbno pravljivo, kisl kalcin, občutno neaktivni, boina jetra in za čiščenje črev. Laxcarin je izvenen krščilice. Pijite pači z množico 24č in dolgori davek. En zavoj stane en dolar in če se davek. Pijite pačo za trdnevo poskušnjo, priljubljen 10č v počitnih znamkah za pokritje navadjanja in potenčne, da ne produži v nobeni letih. Laxcarin Medicinal Company, Laxcar Building, 5, P. O. Box 925, Pittsburgh, Pa.

MAPKINNE.

"Prosveta" piše na blagostanje ljudstva. Ako se stinjate z njenimi misijami, podpirajte trgovce, ki organizirajo v Prosveto. — V zalogi imate vam za vajškanje potrebnejše po zmerni cenai.

ANTON ZOREK,
Horník, Pa.

NAZNAKOLO IN ZAHVALA.

Tujim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je nemila smrt pretregala nit življenja nad vse prejužljenega soprega

JOHN DEMARKI

dne 24. julija, 1919, šel je z dvema tovarisema na ribolov v reko takoj ob pričetku ribolova se je apustil vodo a nisi mogel več pomagati, da bi prišel ven, sanjam se je apustil njegov tovar, da bi ga redil a ni mogel rediti, predno pa je prisla še druga pomed bil se mrtev. Pokojni je bil doma iz Zagorja ob Savi in šivel od treh do 20 leta pri svoji teti v Smočidel, sveta gorika podružnici, starši so pa stanovali na Brezgu pri Litiji. Pokojni je bil star sedaj 48 let in 4 meseca, zapustil je mene tukaj v staro domovino pa dva brata in več drugih sorodnikov. Bil je član društva Štov, 225 S. N. P. J. Najlepša hvala Mrs. Anni Pance, Anni Šlapar in Marij Volkar, ki so počitno krasne vence na njegovo krsto. Najlepša hvala vsem sošedom ki so me tolašili in pomagali mi ob času žalosti. Lepa hvala vsem društvenim bratom in sestram v vsem ki so ga obiskali ob mrtvskem odru in ga spremili k zadnjem podstiku. Izredil smo ga materi županji dne 26. julija t. l. v Frontenac, Kans.

John Ambrožič, predsednik, 2057-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Anton Štefan, 409 May St., Springfield, Ill.

Marija Kavčič, 2705 Barberica, Ohio.

Frank Štefan, 5000 Fremont Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

PREDSEDNIK: Vlado Čajkov, 2057-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PREDSEDNIK: Anton Novak, Box 140, Coopersburg, Pa.

ČLANIK: John Verner, 2705 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TAJNIK: Anton Godek, 2057-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BLAGAJNIK: Anton J. Toder, Box 1, Cicero, Ill.

UPRAVITELJ GLASILCA: Filip Godek, 2057-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

<p

JOŽEF JE REGENT; VESELJE MONARHISTOV.

(Nadaljevanje s. 1. strani.)
Bleyer je bil voditelj klerikalne stranke in velik klečplazec Habsburžanov.

Dunaj, 9. avg. — Iz Budapešte je prišla vest, da bočejo zaveznički odvetni monarhijo na Ogrskem in nadvojvoda Jožef bo kralj. Nadvojvoda seveda zanika, da stremi po kroni; zdaj je toliko kot predsednik republike in izjavil je, da bo sledil programom grofa Mihela Karolyja, toliko časa dokler se ne izvrše volitve na kar bo parlament uredil vladne zadeve. Rumunci še niso opustili ideje za dvojno monarhijo Rumunsko-Ogrsko z rumunsko dinastijo na krmilu.

Nadvojvoda Jožef je včeraj posetił zavezniško misijo in ji predložil svoj vladni program. Misija je odobrila program.

Rumunci so internirali člane Pedilove socialistične vlade.

Pariz, 10. avg. — Početje Rumuneev je spravilo mirovno konferenco v veliko zadrgo; konference se zdaj ne bavi z ničem drugim, kakor z dogodki na Ogrskem. Nikolaj Misu, rumunski delegat, ki je bil drugič poklican pred vrhovni svet konference, je tajil, da Rumunija prelomila stisko z mirovno konferenco. Misu je dejal, da so rumunski generali večkrat prezeli povelja zavezniškega vojnega sveta.

V krogih mirovne konference lete ostre obsodbe nad Rumunsko. Slikijo se mnjenja, da Rumunija ni bila nikdar odkritosrečen zaveznički entente, temveč se je pridružila ententi in zato, da se okoristi teritorialno, gospodarsko in finančno.

London, 10. avg. — Angleški vodilni časopisi ljuto obojsajo takško zavezničkov, ki so postavili Habsburžanu na čelo Ogrske. Značilno je, da vsi listi brez izjeme oligaršijo akcijo entente. Delavski "Daily Herald" piše: "Vojna, ki je imela uničiti kajezizem, bo menda metamorfozirana v vojno, ki vpostavi monarhije; Habsburžani bodo zopet oljveli in kraljevska svojstva pride zopet na površje. Tako so zaveznički sredno prijadrali v tabor največje reskejce."

"London Times" pravi: "Dejstvo, da so zaveznički samostano delegirali nadvojvodo Jožefu za vladarja na Ogrskem, diki po slutnji, kakor da hočejo spraviti nazaj življenje monarhistične interese madžarske aristokracije. Ako ima nadvojvoda Jožef dobiti oblast v Budapešti, zakaj ne bi bil prejšnji cesar Karl postavljen nazaj na tron na Dunaju in ravno tako bivši vladarji v Nemčiji? V hipo, ko zavezničke ugroza mednarodno revolucionarno gibanje in ko govore, da delajo po principih demokracije, ali se ne zavedajo, da s takim pojetjem smekajo sami sebe in dejajo revolucionarjem še več povoda za destruktivno agitacijo? Upamo, da se britiška vlada ne poniza tako globoko, da bi vsljevala člane diskreditiranih dinastičnih familij narodom, ki nimajo pri tem nobene besede."

Bernard Shaw, znani dramatik in kritik, pa piše: "Prav nič se ne čudi delu zavezničkom, ker vem, da bi rajši videli kajezera na prestolu v Berlinu, kakor pa socialistično republiko v Nemčiji. Zgodovina se ponavljata. Kakor so zaveznički v Sveti alijanci leta 1815 posadili Bourbonca nazaj na francoski prestol, tako bodo poskušali tudi leta 1919 oliveti monarhije v Rusiji, Nemčiji, Avstriji in na Ogrskem pod pretvezo, da hočejo zatreti boljševizem."

Pariz, 9. avg. — V dobro podučenih krogih se govori, da protest zavezničkih diplomati proti okupaciji Budapešte ne sezra poselno globoko iz njihovih srce. Znano je, da so agentje francoske in angleške vlade že mesec v zvezci s pristaši v članu starega hababurškega režima v Švici. Francija in Anglija nista nikdar nameravali rasbiti avstro-ogrške monarhije, pač pa sta sanjali o neki podonavski konfederaciji. Revolucija v dvojni monarhiji je jima prekrizala načrte in zgodilo se je več, kot sta pričakovali.

V Barceloni padajo bombe.
Madrid, Španija. — V Barceloni je zadnji četrtek eksplodirala bomba v ulici de la Rambla. Štiri osebe so bile ranjene.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Nadaljevanje s. 1. strani.)
buhom za kruhom. Delavec vendar ne more čakati na milost družbe, da ga zopet sprejme v delo, ampak je prisiljen, če hoče živeti, da tam prime za delo, kjer ga dobi. Grožnja družbe ni napravila najmanjšega vtisa na štrajkajoče delavce, ker so nadaljevali s stavko.

Charleston, W. Va. — Strojvodje, ki služijo na parníkih na rekah Kanawha in Ohio, so bili izpriči od podjetnikov, ker niso hoteli sprejeti znižanja mezde za en dolar na dan. Prejšnja mezda je bila določena od vojnega delavskega odbora.

Kansas City, Mo. — Organizirani vozniki v tem mestu zahtevajo, da prevzamejo le tak stavbinski material, ki po ga izdelali strokovno organizirani delave.

Dubuque, Iowa. — Tukajšnji pekarski delavci so se organizirali strokovno in se pridružili centrali strokovnih organizacij.

Memphis, Tenn. — Tukajšnji delodajalci in podjetniki so protištirali proti sklepom centralne stavbinskega delavca, da se uvede za vse stavbinske delavce enak u-niški listek.

Ti delodajalci in podjetniki vprijajo, da se nima nihče vtikati v njih posle, toda sami bi pa radi zapovedovali organiziranim delavcem, kaj naj store v njih organizacijah.

New York, N. J. — Draginja je zadeva tudi stavbinske delavce, ki so bili v predvojnem času najbolj pličani delavelci, tako da je med njimi prišlo gibanje za zboljšanje mezde.

Pleskarji in sobni slikarji zahtevajo štirideset ur dela na teden in deset mezde na dan in osemurno delo.

Tesarji v delavnicih zahtevajo sedem doljarjev mezde na dan in osemurno delo.

V Newarku so železostavbinski delavci dosegli en dolar mezde na uro.

Des Moines, Ia. — J. C. Lewis, predsednik trinajstega okraja rudoarške organizacije, je izjavil, da se 9. septembra snidejo zastopniki organiziranih rudarjev v Clevelandu. Razpravljali bodo o polnjanju mezde in zahteva bo precej visoka. Pripomnil je, da izbruhne hud industrijski boj, če ne bodo zahteve priznane.

V Iovi so bili rudarji letos skozni štirideset dni doma, ker ni bilo naročil na premog.

Chicago, Ill. — Štrajkajoči delavci, ki so zaposleni v železniških delavnicih, so se vrnili na delo. Zdaj se bodo njih zastopniki pogajali o njih zahtevah z železniškim ravnateljem Hinesem.

Chicago, Ill. — Stavka organiziranih delavcev v črkarskih klavnicah, ki je bila v teku zadnjih par dni zaradi policijskih straž v klavnicah, je bila končana v soboto. Delavci so zmagali. Policijski šef je odpoklical vse deputirite in političke rezerve iz klavniškega okrožja. Vodstvo organizacij je pozvalo delavce, da se vrnejo v pondeljek na delo.

New York. — Stavka sprevodnikov in motornikov na poulični železnični Brooklyn Rapid Transit Co., ki je trajala štiri dni, je bila končana v soboto. Uslužbenici so strajkali za pripoznanje njihove unije in ta zahteva jim je pripomnila pod pogojem, če morejo dokazati, da je bila polovica uslužbenec v uniji dne 8. avgusta. Voditev stavke pravijo, da lahko dokažejo.

Boston, Mass. — Zvezni organi so prijeli Grka S. Kalarisa iz Chelseja. Masa. Aretacija je bila izvršena v Haverhillu na obtožbo, da je izdal Turkom ponarejene potne liste, ki so se glasili, da so Sirci. Turki so pliečevali Kalarisu, ki je ameriški državljani, po dvajset doljarjev za potni list.

POTOP. Zgodovinski roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje)

"Pomirite se, jagnets, pomirite!" zakliče Kmitic. "Čuditi se že smete, toda prepričati nika!

"Jaz sem pripravljen skočiti za njo v ogenj!" zakliče Kekut. "Ce me tudi ubije Andrej, teh besed vendar ne prekličem!"

Kmitic seve ni misil ubijati tovarišev. Za dovoljno si je vihal brke in gledal zmagovalno tovarše. Med tem vstopi gospodična Alenka v kožuh in s kuminu kučno na glavi, v kateri se je video njeni lice še jasnejše. Vsi odidejo ven na hodnik.

"Kaj v teh saneh se bom vozila?" vpraša gospodična in pokaže na srebrenega medveda. "Tako zahaj sanij še nisem nikdar videla."

"Ne vem, kdo se je doslej vozil v njih, ker smo jih plenili v vojni. Odslej se bova pa midva sankala v njih, za kar bodo kakor nalašč, ker je vrezana v mojem grbu gospodična z medvedom."

"A kedaj ste dobili, gospod, tega medveda?"

"V poslednji vojni. Mi smo reveži, ki smo izgubili svoja posestva. Imamo samo to, kar uplenimo na vojni. Ker sem pa zvesto služil bojni boginji, me je tudi nagradila s tem medvedom."

"Pošilji nam Bog kaj boljšega od vojne, ki nagraduje le nekatere, drugim pa izžema solze iz očej."

Kmitic odgrne pogrinjalo, s sanji, ki so bile podprtite z voljo kožo in pokrite z belim suknom, posadi svojo nevesto vanje in sede še sam k njej.

"Poženi!" zapove vozniku.

Konja sta dirjala. Mrzel veter jima je jeli živilgan okrog ušes; oba sta umolknila in slišati je bilo samo škrapanje zmrzlega snega pod sanji, prskanje konj, topot kopit in krik voznikov.

"Ali te ne zebi?" vpraša Andrej Alenko.

"Nikakor," odgovori ona, zakrivlja si z rokom svojega kožuha usta.

Sani so smučale kakor vihar. Bil je jasen, mrzel dan. Po snegu je blestelo vse polno isker; od belih hišnih strel, ki so bile kakor velikanski snežni kupi, se je valil skozi dimnike sivkastim. Tolpa vran je zletela pred sanji z brezlistnimi drevesi in grdo vrečala. Čez dve vrsti za Vodokami so dosegli na široko cesto in v temi gozd, ki je stal nem in tih, ki je spal pod debelo snežno odejo. Drevesa so kar migotala pred očimi; zdele se ti je, da so hitele nekam nazaj za sani. Oni pa so se peljali čundjalje hitreje in hitreje, kakor da bi imeli konji peruti. Taka vožnja omoti človeka in nekaka omotica se je polstila tudi Alenki. Naslonila se je nazaj, zaprta odi in se zatopila v misli. Cutila je sladko onesmioščen zdele se ji je, da jo je oršanski bojar ugrail in da drvi sedaj z njim kakor vihar, in ona nima moči, da bi se upirala, da bi kričala. . . Alenka čuti, da jo nekdo objema; naposlед začuti vroč poljub na svojih ustnicah. Toda ljubi se ji odpregi oči. Konji pa dirajo in dirajo. Iz teh sanj jo vzbudi glas:

"Ali me ljubiš?"

"Kakor lastno dušo," odvrne ona in odpre oči.

"Vročekrveni Kmitic jame znovič poljuboval Alenko. Sama ni vedela, jo je li znotila bolj vožnja ali pa poljubi. Pot je peljala še vedno skozi gozd. Drevesa so se umikala za sani. Sneg je škrpal, konji so priskali — ona sta bila srečna.

"Jaz bi se hotel tako voziti vse življenje!" zakliče Kmitic.

"Greh je, kar delava!" zašepeta Alenka.

"Kašen greh! Daj mi še več grešiti!"

"Ni mogoče. Mitrino vo vel daleč."

"Naj je daleč ali blizu, meni je vsejedno.

Kmitic skoči po koncu na saneh, dvigne roke k vratu ter jame kričati.

"Hej-ha! Hej-ha!"

"Hej! Hop! Hoop! Ha!" oglase tovariši v zadnjih saneh.

"Čemu tako kričite?" vpraša gospodična!

"Hej-ha!" zazveni znov, tenak glas.

"Kraljica moja!" zakliče Kmitic. "Padem ti k nogam."

"Tovariši se bodo smeiali."

Vse je prevzelo nenavadno veselje; vožnja se ni bila končana. Kmitic je začel peti:

Gleda dekle, gleda z dvora na bujno polje:

"Mat! vitezi gredo iz gozda,

glej, glej, kak hite!"

"Ne glej jih hčerk, de z rokami

zakrivlja raje si oči.

da ti, ko pojdejo na vojno,

srce ne poči žalosti!"

"Kje ste se naučili tako lepih pesmi?" vpraša Alenka.

"V vojni. Peti smo jih v taboru, ko nam je bil dolg čas."

Daljši razgovor jima pretrga glasen klic iz zadnjih sanij. "Stojte! Stojte!"

Kmitic se ozre jezen in začuden. Kaj je moral priti hovarišem v glavo, da si drznoje vptiti nanj in ga ovirati na poti? Med tem pa zagleda tri trideset korakov za sanmi jezdcev, ki se je urnebljal.

"Za Boga, to je moj stražnik Soroka. Kaj se je pritegnilo?" vpraša Andrej.

Med tem se približa stražnik in ustavi kočna. Ves zasopilni odgovori:

"Upita gori; bijeo se!"

"Jesus Marija!" zakliče Alenka.

"Ne boj se, gospodična. — Kdo se bije?"

"Vojaki z meščani. V mestu razsaja požar. Meščani so se razjarili in so posilali po posadko v Ponevez. Jaz pa sem pritekel semkaj k vam."

Med tem razgovorom obkolijo Rokosonski, Ranicki, Hulvič, Uhlik, Rekut in Zend Kmiticovo.

"Kdo je to zakrivil?" vpraša Kmitic.

"Meščani niso hoteli dati hrane ne konjem niti ljudem, ker tudi denarja ni bilo. Vojaki so jeli jemati vse to s silo. Oblegali smo župana in one, ki so se utaborili na trgu, in zaigrali dve hiši. Sedaj je tam vse živo, zvonomi zvone..."

Kmiticu jame iz očij svetega ognja.

"Tudi mi moramo hiteti tja!" zakriči Kosinski.

"Meščanje nasprotuje vojakom!" zakriči Ranicki. "Čuditi se že smete, toda prepričati nišči."

Zend se zasmije, kakor da bi zaskovikala sova, in konji so se kar prestrašili. Rekut pa dvigne roke k vratu ter zakriče:

"Bij jih, ako veruješ v Boga! Z dimom jih je treba zadužiti."

"Molčite!" zagrimi Kmitic, da je kar odmetal po gozdru. Najbližje stoječi Zend se zavrti kakor pijan. "Ni bilo treba nasilja, niti boja! Tudi vi niste tam potrebljeni. . . Sedite vse v dvigne